

Suomen Kansan Sävelmiä:

Toinen jakso, Laulusävelmiä 2

ALKULAUSE

laulusävelmien yhdeksänteen vihkoon

Julkaisemistyön kestäessä on Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralle yhä lähetetty uusia arvokkaita sävelkokoelmia. Vaikka suurin osa niiden sävelmistä on ennen lähetettyjen toisintoja, on niiden merkitys kuitenkin hyvin suuri, sillä toisintelujen kautta voidaan päästä tuntemaan sävelmään "elämänkulkua" mitä tarkimmiten. Ja kun kansanlaulun varsinaisiin ominaisuuksiin kuuluu juuri sen alinomainen vaihtelevuus, sen kulkiessa suusta suuhun ja paikkakunnasta toiseen, niin saadaan lukuisien, vaikkapa usein vaan hiukankin eroavien toisintojen kautta erittäin elävä kuva sävelmään todellisesta laadusta, sellaisina kuin ne kansan kesken ovat liikkumassa. On siis luonnollista, että julkaisua varten on otettu huomioon kaikki perästäkinpäin lähetetyt sävelkokoelmat. Mutta koska julkaisun järjestely perustuu sävelmään sävelellisiin ominaisuuksiin, on täytynyt jättää julkaistavaan käsikirjoitukseen liittämättä kaikki ne sävelmät, joiden paikka tulisi olemaan jo painosta julkaistujen lomissa. Sellaisten sävelmään lukumäärä enenee suhteellisesti yhä suuremmaksi, mitä edemmäs painatuksessa joudutaan; ja kokoelman päästessä päätökseensä on niistä karttuva laajahko lisäys, joka silloin on julkaistava semmoisessa muodossa, että käy selville kunkin sävelmän kuuluvaisuus oikealle kohdallensa varsinaisessa kokoelmassa.

Samasta asiasta on koitunut toinenkin seuraus, nimittäin että sävelmäryhmät julkaisun edetessä käyvät suhteellisesti suuremmiksi, mikä on lukuunotettava määriteltessä eri ryhmäin merkitystä niihin kuuluvien sävelmään lukumäärän mukaan. Niinpä on itsessään kansanomaisempi ryhmäkunta A I jäänyt pienemmäksi kuin A II.

Julkaisun kuluessa on ilmennyt eräitä sen toimitustavan heikkouksia. Ja kun nyt tässä vihossa alkaa uusi ryhmäkunta A III, niin on sopiva tilaisuus muutamien muutosten toimeenpanemiseen, jotka eivät kuitenkaan häiritse järjestelmän kokonaisuutta. Ennen kaikkea on osoittautunut epämuotokavaksi ja tarkoitustaan vastaamattomaksi kytkeä ns. 3-osaiset (enimmäkseen 6-säkeiset) sävelmät 4-säkeisten järjestelmän puitteisiin (kts. I vihon alkulausetta, siv. III, rivi 7 alh.), ja siitä johtuvat viivanalaiset selittelyt ovat olleet työläisiä ja ikäviä. Sitäpaitsi on käynyt ilmi, sävelmiä verratessa, että mainitut 3-osaiset muodostavat aivan oman ja mahdollisimman vierasperäisen ryhmän, joka mieluummin on liitettävä kokoelman loppupäähän. Niihin 3-osaisiin sävelmiin, jotka jo ovat painetut kahden ensimmäisen ryhmän yhteyteen, riittää sitten viittaus asianomaisilla kohdilla; mutta nyt ne ovat tässä lueteltavat, jotta ne ilman eri vaivaa saadaan erilleen sävelmiä tutkittaessa ja vertaillaessa: N:o 12, 17, 23, 41, 47, 58, 61, 66, 69, 70, 74, 79, 82, 85, 88, 99, 110, 117, 145, 176, 178, 183, 190, 191, 192, 193, 204, 205, 206, 207, 208, 210, 213, 231, 234, 236, 260, 263, 282, 291, 292, 295, 321, 322, 327, 349, 365, 371, 376, 382, 471, 472, 478, 482, 484, 485, 486, 488, 527, 528, 610, 611, 615, 620, 667, 685, 686, 705, 715, 716, 729, 730, 731, 742, 749, 754, 759, 772, 774, 805, 816, 822, 854, 872, 885, 902, 933, 1082, 1156, 1158.

Säeparien ja säkeiden muunneltua kertausta koskevat viivanalaiset huomautukset riittävät tarkoitukseensa siinä lyhennytyssä muodossa, jossa ne tästälähtien saavat esiintyä. Niinpä siis huomautus: II säepari a-b, b-c, tarkoittaa sitä, että toinen säepari ensin lauletaan siinä muodossa, jota kummin puolin rajoittavat merkit a ja b, ja sen jälkeen siinä muodossa, joka b-merkistä jatkuu c:hen saakka.

Lukuisiin sävelmiin olen merkinnyt viittauksen johonkin edellä esiintyneeseen toisintoon tahi muuten vertailua aiheuttavaan toiseen sävelmään. Kokoelman kasvaessa käy näiden viittausten aikaansaaminen yhä hankalammaksi, ennenkuin koko aineisto on tyysten vertailemalla läpikäyty. Mutta koska silloin tulee aikansa tarjolle yhtenäinen esitys sävelmään keskenäisistä suhteista, on tarpeetonta enään tähän asettaa sellaisia tilapäisiä viittauksia. Kumminkin ne, jotka tähän saakka ovat merkityt, osoittanevat, mitä helpotusta vertailulle tuottaa sävelmään säveellinen järjestely.

Vihdoin olisi huomioon otettava toivomus siitä, että sävelmiin merkittäisiin myös käsikirjoituksen vastaava numero, jotta tutkijat saisivat niitä tarkastaa ja niistä myös löytää sävelmiin kuuluvat sanat, mikäli niitä on enemmältä muistiinpantu. Se ei ollut ensi alussa mahdollista, koska vasta senjälkeen, kuin tätä julkaisua alettiin, käsikirjoitukset ovat täydelleen joutuneet nykyiseen numeroimiseensa. Mutta tekeillä on luettelo, joka mainittua toivomusta on tyydyttävä. Tuntuu sovelisimmalta julkaista se A-osaston viimeisen ryhmäkunnan perään, koko osastoa käsittävänä.

Elokuulla 1909.

Ilmari Krohn